

Kaire Reiljan

Läinud nädalal Eesti presidendipäri Rootsi riigivisiidil saatnud Rannarootsi muuseumi direktorile Ülo Kalmule oli viisi tipp hetk Rootsi kuninga kõne banketil, kus märgiti ära ka Noarootsi gümnaasium ja eestirootslaste organisatsioon SOV.

„Mis saab veel ülevam olla kui Tema Majesteedi tunnus-tus eestirootslastele,“ üües Ülo Kalm ja lisas: „Kui enne oli kuningas maininud Jaan Krossi ja seda, et lauldakse Veljo Tor-mise laule ja sinna vahele räägitakse Noarootsi gümnaasiumist, siis on see suur tunnustus sellele, mida eestirootslased siin Eestis teinud on.“

Rootsi kuninga Carl XVI Gustafi kõne banketil: „See tohutu huvi, mida eestlased tunnevad rootsi keele vastu, on veel üks näide soojast sõprusest meie kahe maa vahel. Rootsi keele professor Tartu ülikoolis on taastatud. Rootsi keelt õpetatakse paljudes Eesti paikades. Gustav Adolphi gümnaasium Tallinnas ja Noarootsi gümnaasium Pürksis pakuvad rootsi keele süvaõpet. Rootsi Hariduse Selts Eestis, mis ühendab eestirootslasi Rootsis ja Eestis, tähistas möödunud aastal oma 100 aasta juubelit.“

Rannarootsi muuseumi direktor ja Rootsi vähemusrahvuse kultuurinõukogu esimees Ülo Kalm osales 18.-20. jaanuaril president Toomas Hendrik Ilvese Rootsi riigivisiidi ametlikus delegatsioonis, viibides ka kõigi olulisemate kohtumistega juures.

Kuningaga vestelda Kalmul siiski ei õnnestunud, sest protokoll kohaselt ei sobi ise kuningaga vestlust alustada. „Kätlesin kuningaga kokku neljal korral, aga vestlemine jäi seekord ära,“ sõnas Kalm ja lisas, et kui kuningas oleks käitlemisel kõigi külalistega vestlust alustanud, poleks jutt lõppenudki.

Endale pidas ta visiidi kõige kasulikumaks osaks pidulikke õhtu- ja lõunasööke, kus olid alati

uued lauanaabrid ning oli võimalus eestirootslasi ja Rannarootsi muuseumi tutvustada. Kalmu sõnul õnnestus tal nendel kolme päeva jooksul kohtuda paljude põnevate inimestega, alates parlamendi ja linnavalitsuse liikmetest kuni Stockholmi peapiiskopi ja Upplandi maavanemani. „Sai teha head lobitööd,” võttis Kalm vestlused ühe lauasega kokku. Tema sõnul oli huvi eestirootslaste vastu hästi suur ja nende olemasoluga oldi kursis, aga kui palju neid kunagi Eestis elas või kui palju neid praegu alles on, ei teatud.

Vestlused kannavad vilja juba õige pea, sest näiteks Upplandi maavanem lubas oma kevadel Tartu visiidil ühe päeva pühendada Haapsalule ja Rannarootsi muuseumile. „Ka Hon Wiklandiga kohtusin kahel õhtusöögil ja nii saime töösjugi arutada,” muigas Kalm, kes täidab ühtlasi Lääne-maa muuseumi direktori kohuseid. Kalm lisas, et tore oli kohata varem Eestis töötanud Rootsi suursaadikut. Puudu oli vaid eelmine saadik Dag Hartelius, kes töötab nüüd Rootsi esindajana Brüsselis.

Tihe programm

Kolme visiidipäeva programm oli tihe. Presidendipaar koos 75-liikmelise delegatsiooniga saabus Rootsi reisi-laeva Victoria pardal ning Stockholmi sadamas oli neil vastas prints Carl Philip. Seejärel sõideti korteežis läbi Stockholmi linna kuningalossi, kus võttis külalised vastu kuningapaar.

Esimesel õhtul oli vastuvõtt Eesti Majas, kus tervitasid Eesti presidenti nii Välis-Eesti kui ka eestirootsi organisatsioonide esindajad. Eestirootslaste tervituse edastas Sven Salin.

President külastas ka Stockholmi eesti kooli. „See oli omaette vahva,” rääkis Kalm ja lisas, et kõige rohkem avaldas muljet, kui juba Rootsis sündinud noored rääkisid, miks nad eesti keelt õpivad. Eesti koolis, mida toetab piisavalt ka Eesti riik, õpib üle 180 lapse. „Meie Läänemaa koolidega võrreldes on see suur kool,” ütles Kalm.

Muudest kohtumistest ja kü-laskäikudest pidas Ülo Kalm huvitavaimaks külaskäiku Rootsi elektrikontserni Svenska Kraftmet, mis tegeleb elektrivõrkude arendamisega nii Rootsis kui ka väljaspool. „Tundus hästi võimas. Kui näed, et Eesti on selle suure ja võimsa ühe väike osa, tuleb kindel tunne,“ võttis Kalm muljed kokku.

Põnev oli ka loeng Uppsala ülikoolis, kus tutvustati tulevi-ku energiatootmise võimalusi.

Teadlastel on käsil katsed elektritootmiseks merelainete jõul. Kalmu sõnul ei teadnud ta, et laineenergia ärakasutamisel elektrienergia tootmiseks on nii kaugele jõutud. „Kui neil õnnestub see projekt ellu viia, oleks see võimas võti taastuvenergia tootmiseks, ületades kordi tuuleenergiat,“ rääkis ta.

Tuba ilma telerita

Ülo Kalmu sõnul oli visiidi korraldus suurepärase - kõik sujus, ka näiteks saabumised ja lahkumised. Kui presidendi-ja kuningapaar püsti tõusid, oli kogu seltskond umbes minutiga väljas ja korteež liikus edasi.

„Ka protokollis mõttes oli kõik paigas, ei mingit isetegevust,“ jutustas Ülo Kalm ja lisas, et kõik oli hästi loomulik ja tunnet, et ei teaks, kuhu is-tuda või astuda, ei tekkinud. „Kui uksest välja astusid, siis autojuht juba viipas,“ rääkis Kalm, kes sõitis enamasti ühes autos Tartu ülikooli rektori Alar Karisega.

Lõbusa momendina meenus ta teekonda Stockholmist Uppsalasse, kus vilkurite saatel

sõitnud korteež ehmatas ära teel liikunud daami. „Ta ei teadnud enam, kas minna paremale või vasakule, ja lõpuks jäi keset teed seisma," meenus Kalm.

Ametliku delegatsiooni liikmed ööbisid koos presidendi-paariga kuningalossis. Delegatsiooniliikmete toad lossi põh-jatiivas olid viimati kasutuses kroonprintsess Victoria pulma-de ajal läinud suvel.

Ülo Kalmu sõnul lossis ei kummitanud, vastupidi, seal oli väga hea aura. „Vahepeal oli tunne, nagu rändaks ajas tagasi," rääkis ta. Kuningalossi sisustus on ajalooline, külalis-tetoas polnud ei telefoni, raadiot ega televiisorit. Delegatsiooni liikmetel, kellel oli vaba liikumine kogu lossis, õnnestus seal näha vaid üht moodsa sisustusega ruumi.

Külalistetoa ukse taga ootas kogu aeg valves neli teenijat, kes olid valmis iga soovi täitma. Ülo Kalm rääkis, et oma-moodi muljetavaldavad olid juba ainuüksi õhtusöögid, kus kõigile paarisajale külalisele korraga söök ette asetati.